

כתובת האתר של ישיבת "אשרי האישי" www.hybp.co.il

גיליון זה מוקדש ללימוד ותורה הישיבה מיום הקמתה יצ"ו
 יה"ר שיזכה לברכה ולהצלחה במעשי ידיו, ויברך ה' חילו ופועל ידיו ירצה
 וביום הולדתו, יאריך ה' ימיו, ויתן לו חיים טובים, חיים של בריאות, חיים של שלום, חיים של ברכה, חיים של פרנסה והצלחה
שיחתו השבועית של ראש הישיבה - הרב יוסף צ. בן-פורת
מהי התורה ומה פועלים לומדיה?
 שבועות, שנת תש"פ

התורה היא נשמת אפה של האומה הישראלית

ידוע ומפורסם שכמעט בכל מעשה שאנו עושים יש מחלוקות שונות. החל מבית שמאי ובית הלל, עד מחלוקות התנאים והאמוראים הקדושים, ראשונים ואחרונים, מרן הבית יוסף והרמ"א, מנהגי אשכנזים, ספרדים ובתוך העדות, חילוקי הלכות ומנהגים עד אין ספור, כף החיים כתב כך, הבן איש חי כתב כך, מרן הרב עובדיה כתב אחרת, הרמ"א פסק באופן זה, המגן אברהם השיג עליו, לחזון איש דעה אחרת, החסידים נוהגים באופן שונה, וכך כל ישראל קדושים וטהורים הולכים בדרך אשר הלכו בה הקדמונים. אנו נעסוק היום בדבר שהוא **מיסודות האמונה שלא נחלק בהם אדם מעולם**, אלה הם עמודי התמך שעליהם מושתתת אמונת ישראל.

למרות שאנו שומעים בשנים האחרונות מפייהם, של כופרים למיניהם, את המושג "זרמים ביהדות" יש כאן הטעיה זדונית. היו תמיד **"זרמים מן היהדות!"**. הזרם הראשון היה של "קורח ועדתו", שטענו שמה בודה את כל המצוות מליבו, מה עלה בגורלם, כולם יודעים. בתקופת הבית הראשון היו הרבה עובדי עבודה זרה מכל הסוגים, וגם הם אבדו מן העולם. בתקופת הבית השני היה זרם של "כותים", זרם של "צדוקים" וזרם של "איסיים" וכמובן, "הזרם הנוצרי". בתקופה מאוחרת יותר זרם של "קראים". אבל כולם אבדו מן העולם. בתקופה המודרנית קם זרם של "משכילים", שואפי התבוללות, זרם של "רפורמים", של "קונסרבטיבים", וכך היו גם הרבה זרמים קטנים יותר. אבל אלה שנשארו דבקים בתורה שבע"פ עליהם נאמר (דברים ד, ד): **"וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בְּה' אֱ-לֹהֵיכֶם חַיִּים כְּלֶכֶם הַיּוֹם!"**

יסוד האומה הישראלית היא התורה, כש"כ רבינו סעדיה גאון ז"ל (אמונות ודעות, מאמר ג, פ"ז): **"אין אומתנו אומה אלא בתורתיה, שבכתב ושבעל פה"**. לפני הסתלקותו של משה רבינו ע"ה הוא נתן את התורה לשבט לוי (דברים לא, ט): **"וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה אֶת הַתּוֹרָה הַזֹּאת וַיִּתְּנָהּ אֶל הַכֹּהֲנִים בְּנֵי לֵוִי"**, ואז באו אליו שאר השבטים בטרוניה, שגם הם קיבלו את התורה בהר-סיני ולכן הם מבקשים שייתן לכל שבט ספר תורה. "ושמח

www.hybp.co.il כתובת האתר של ישיבת "אשרי האישי"

משה על הדבר ועל זאת אמר להם (שם כז, ט): **'היום הזה נהיית לעם'**, היום הזה הבנתי שאתם דבקים וחפצים במקום" (רש"י דברים כט, א). רואים מכאן, שהעובדה שיצאו מעבדות מצרים לחירות, שהיו להם: דגלים, נשיאי שבטים, שרי עשרות, חמישים, מאות ואלפים, צבא של שש מאות אלף איש, עוד לא נתנה להם את השם **"עם"**. רק כשגילו שהם חפצים לקבל את התורה ולהיות דבקים בה, זכו להיקרא בשם **"עם"**!

לכן חג הפסח וחג השבועות כרוכים וצמודים זה לזה, וידועים דברי הרמב"ן (ויקרא כג, לו) שחג השבועות הוא היום השמיני של פסח. אנו יכולים להמשיל זאת, לפרי שיש לו שתי שכבות החיצונית – היא הקליפה, והפנימית – שהיא העיקר, החלק האכיל. כך גם כאן, החירות החיצונית הינה "קליפה", והחירות הפנימית, שהיא התורה הק', שהרי אמרו (אבות ו, ב): **"אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתלמוד תורה"**, היא הפרי האמיתי. מבואר בספרים, שזה הסוד של "קליפה קודמת לפרי", כלומר, שבכל פרי הקליפה נוצרת קודם ורק לאחר מכן, מתחיל לגדול בתוכה הפרי האמיתי.

מהי מהותה האמתית של התורה

כאן עלינו להבין, ולוא מעט מן המעט, מהי בעצם התורה? נתבונן בדברי רבינו הגר"ח מוולוז'ין זצ"ל (שער ד, ספ"י ותחילת פי"א): **"כי שרשה העליון של התורה הקדושה, הוא בעליון שבהעולמות ... ולכן בה נאצלו ונבראו כל העולמות עליונים ותחתונים ...** שכמו שבעת הבריאה, בה נאצלו ונבראו כולם, כן מאז, **היא נשמתם וחיותם וקיומם** על סדר מצבם ובלתי שפעת אורה בהם, כל רגע ממש להאירם להחיותם ולקיימם, היו חוזרים כולם לתוהו ובוהו ממש. ולזאת, **עיקר חיותם ואורם וקיומם של העולמות כולם על נכון, הוא רק כשאנחנו עוסקים בה כראוי**, (עיי' זהר פי אחרי עג, א) כי קודשא בריך הוא ואוריתא וישראל כלא חד".

אם נציב את הדברים בסדר הראוי, כמבואר בספה"ק הרי שהדבר הראשון שיצרה חוכמתו ית' הן אותיות האלף בית, כש"כ בשם המגיד ממזריץ' זצ"ל "בראשית ברא אלוקים את" (אור תורה, בראשית) את האותיות א עד ת. לאחר מכן, כתב את התורה כולה מ"בראשית" עד "לעיני כל ישראל", אש שחורה על גבי אש לבנה (רמב"ן בהק' לתורה). לאחר מכן, עם אותיות התורה ברא את כל העולמות, עליונים ותחתונים. כש"כ (זוה"ק תרומה קסא, א): תרגום: עם התורה נברא העולם, ואמרה התורה, אני הייתי כלי אומנותו

www.hybp.co.il כתובת האתר של ישיבת "אשרי האיש"

של הקב"ה (בר"ר א, א). והוא שאמרו "התורה קדמה לעולם", ברם, לא הייתה זו פעולה חד פעמית, ואין העולם מתקיים מכוח עצמו. פעולת הבריאה מתמשכת והולכת מני אז ועד היום.

"היסוד הראשון להבנת הענין טמון במאמר הכתוב (תהלים קיט, פט): 'לְעוֹלָם הִ' **דְּבַרְךָ נָצַב בְּשָׁמַיִם**, ופירושו הוא כי ידוע שהבריאה נבראה **בדיבור** – **בְּדַבְרֵךְ הִ' שָׁמַיִם** נַעֲשׂוּ וּבְרוּחַ פִּיּוֹ כָּל צְבָאָם... כִּי הוּא אָמַר וַיְהִי הוּא צָוָה וַיַּעֲמֵד' (שם לו, ו-ט) – ודבר ה' שאמר, למשל (בראשית א, ה): 'יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם', התיבות והאותיות האלו עצמן, הן ניצבות ועומדות לעולם בתוך רקיע השמים להחיותו כל רגע ככתוב (ישעיה מ, ח): 'וַיְדַבֵּר אֱ-לֹהֵינוּ יְקוּם לְעוֹלָם', ודבריו חיים וקיימים לעד ולעולמי עולמים, כי דיבור השי"ת יש בו חיות והוא דבוק בשורשו ולא נפסק כדיבור של בשר ודם, וכמו שאמרו ז"ל (עיי' זוה"ק ח"ב ס, א. ח"ג עג, א): 'אורייתא וקודשה בריך הוא חדי' שהוא ית"ש ודיבורו – אחד הוא" (תניא שער היחוד והאמונה, פ"א בשם הבעש"ט. נפש החיים שער ג, פ"א).

כמו שאנו אומרים בתפילה מידי בוקר: "**המחדש** בטובו **בכל יום** תמיד **מעשה בראשית**". וכמו שאותה בריאה ראשונית הייתה מן התורה, כך גם כעת, בכל שעה ושעה, העולם מתחדש בבחינת 'יש מאין'. מאחר ויחומר הגלם של העולם הוא התורה, הרי שיש ללמוד תורה ללא הרף כדי לספק ל'מערכת-הבריאה' "חומר גלם" כדי שהיא תהפוך את "אנרגיית התורה" למציאות הקיומית של היקום כולו. אותו חומר גלם, הוא אך ורק התורה. לכן, היתרה הקב"ה בישראל קודם מתן תורה, שאם לא יקבלו את התורה, יהפוך את העולם חזרה לתוהו! (שבת פח, א). לכן, למרות שהיא לא נראית, היא פנימיות כל העולמות כולה. כשם שנשמתו של האדם, למרות שאינה נראית, היא זו שמחזיקה את הגוף ומקיימת אותו, כך התורה היא נשמת הבריאה כולה. בשפה המודרנית נאמר: **כשם שלא רואים את האטום** על החלקיקים האלמנטרים המרכיבים אותו, מקובל היום, על הכל, מנער ועד זקן, שהם המהות של החומר.

וממשיך הגר"ח ז"ל: "ומאז שנשתלשלה וירדה כביכול ממקור שרשה הנעלם לזה העולם... **כל חיותם וקיומם של כל העולמות, הוא רק על ידי הבל פינו והגיונינו בה**. והאמת בלתי שום ספק כלל, שאם היה העולם כלו, מקצה עד קצהו, **פנוי ח"ו אף רגע אחד ממש מהעסק והתבוננות שלנו בתורה, כרגע היו**

www.hybp.co.il כתובת האתר של ישיבת "אשרי האישי"

נחריים כל העולמות, עליונים ותחתונים, והיו לאפס ותהו חס ושלוש. וכן שפעת אורם או מעוטו ח"ו, הכל רק כפי ענין ורוב עסקנו בה" (שם).

כל הכוחות שהבוי"ת מעביר לבריאה, עוברות אך ורק באמצעות התורה, כש"כ רבינו הרמח"ל ז"ל (דרך ה', ח"ד פ"ב, ב): "בכלל ההשפעות הנשפעות ממנו יתברך לצורך בריותיו יש השפעה אחת עליונה מכל ההשפעות ... והיינו שהוא תכלית מה שאפשר שימצא בנמצאות מעין המציאות האמיתי שלו יתברך, ויקר ומעלה מעין אמתת מעלתו יתברך ... והוא התורה ... ואמנם ההשפעה הזאת הנה ענינה אלקי כמו שזכרנו, ולא עוד אלא שהוא היותר עליון ונשגב שבענינים הנמשכים ומגיעים ממנו ית' אל הברואים".

ב"נפש החיים ציטט מהזוה"ק [בתרגום]:

"כיון שנברא העולם, כל דבר ודבר לא היה מתקיים עד שעלה ברצון לברא אדם שיהיה עוסק בתורה ובשבילו יתקיים העולם, עתה כל מי שמסתכל בתורה ועוסק בה כביכול הוא מקיים כל העולם, הקב"ה הסתכל בתורה וברא עולם, אדם מסתכל בתורה ומקיים את העולם, נמצא שהמעשה והקיום של כל העולם היא התורה, משום זה אשרי האדם העוסק בתורה כי הוא מקיים את העולם" (תרומה קסא, א).

בפרשת ויקרא (יא, ב): "משום שהעולם לא נברא אלא בשביל התורה, וכל זמן שישראל מתעסקים בתורה העולם קיים, וכל זמן שישראל מתבטלים מן התורה מה כתוב (ירמיה לג, כה): 'אם לא בְרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה וכו'".

אנשי המדע שואלים שאלות הזויות – ואינם שואלים שאלות יסודיות!

לצערנו, אנשי המדע המודרני מקדישים הרבה זמן, וכסף עד אין ספור, לענף מדעי שמכונה "אבולוציה", כדי לחקור אם האדם בא מהקוף או אולי מהחמור?! אם העולם קיים חמש מיליארד שנה או אולי שלוש עשרה מיליארד?! אף אחד עוד לא הסביר למה הדבר כל כך חשוב? איזו תועלת תפיק האנושות מכך שיתברר איך היה נראה האדם לפני חמש מאות מיליון שנה וכדומה? הלוא, הכל שטויות והבלים.

תחום מדעי נוסף הוא "קוסמולוגיה", שחוקר את השאלה אם כדור הארץ נוצר לפני שני מיליארד או חמש מיליארד? אם היקום – הקוסמוס התחיל לפני אחד

www.hybp.co.il כתובת האתר של ישיבת "אשרי האיש"

עשר מיליארד או חמש עשרה מיליארד? הלוא הכל מודים, שכל ההשערות והתיאוריות למיניהן, לא יביאו תועלת לשום אדם. גם בפילוסופיה של המדע שני התחומים הנ"ל אינם נכללים בתוך המדעים המדויקים, מפני שלשום תאוריה לא תוכל להיות הוכחה מדעית לעולם ועד, וגם לא תעמוד במבחן הניסוי!

תחום שלישי שמעסיק את האנושות בעשרות השנים האחרונות, שיגור חלליות לקצווי תבל לירח, למאדים ולפלוטו. האם זה הביא או יביא תועלת למישהו?

אבל בשאלת השאלות אין המדע עוסק. הלוא, הכוכבים נעים במסילותם, מספר הכוכבים קשה לאמוד, המדענים משערים שזה מספר בן שמונה עשר אפסים, דבר שאינו נתפס בשכל אנוש. התחום המדעי שנקרא "תרמו-דינמיקה", טוען בצורה ברורה, שכל פעולה מחייבת מקור אנרגטי, כל פעילות סדירה מחויבת יד מכוונת. אם כן, תשאל השאלה, כל היקום – הקוסמוס – האדיר מהיכן שואב את האנרגיה? בני אדם שלחו כבר מאות חלליות, אבל כולן נפלו חזרה לכדור הארץ במוקדם ובמאוחר. ואילו **הכוכבים שתלה אותם בורא עולם, עומדים וקיימים, מסתובבים ונעים, באופן מדויק ביותר זה אלפי שנים**. הלוא, אפילו הכוכב הדגול הקרוב ביותר אלינו "השמש", קוטר כמיליון קילומטר – והאסטרונומים זיהו במרחק רב **כוכב הגדול מהשמש פי אלף!!** למה הוא לא נופל? מי מחזיק אותו באוויר? אם יטען הטוען, שאייזיק ניוטון הסביר זאת בעזרת חוקי הכבידה – גרביטציה – טענת שווא בפיו, מפני שבספרו "פרנציפה" הוא כתב, שמי שמחזיק את כל הבריאה ובכל רגע ורגע נותן את האנרגיות לכל חוקי הטבע, הוא בורא עולם! ברגע שיפסיק לתת אנרגיה, כל היקום קורס! אלא שאת זה לא מלמדים לא בבית ספר ולא באוניברסיטה, כיוון שלא רוצים לחשוף שהוא היה אדם מאוד מאמין בבורא עולם!

רק בורא העולם יודע מתי וכיצד נברא ובאיזה "דלק" הוא מופעל

את האומה הישראלית לימד בורא עולם, בכבודו ובעצמו, בתורתו הקי' כיצד הבריאה מתקיימת, מהיכן באות האנרגיות האין סופיות לתפעולה התקין.

כשאדם לומד תורה, המילים שהוא מוציא מפיו יוצרות אנרגיות רוחניות אדירות, שעוצמתן תלויה במעלת הקדושה והטהרה של הלומד. אותן אנרגיות מחזיקות את כל הבריאה וככל שעוצמת "אור התורה" הולכת וגדלה, גם הטוב

www.hybp.co.il כתובת האתר של ישיבת "אשרי האישי"

והאושר, הבריאות והשלום וכיוצא"ב, הולכים וגדלים, ואם "אור התורה" מתמעט גם השפע שיורד לכל האנושות מתמעט.

וכך נאמר בזוה"ק (צו לה, א) ... פתח ר"א ואמר: 'וְאֲשֵׁים דְּבָרֵי בְּפִיךָ וּבְצֶל גְּדֵי כְּסִיתִיךָ לְנִטְעַ שְׁמַיִם וְלִיסַד אֶרֶץ וְלֵאמֹר לְצִיּוֹן עֲמִי אֶתְהִי' (ישעיה נא, טז) למדנו כל אדם **העוסק בתורה** ושפתותיו דובבות תורה וכו' ולא עוד שהוא **מקיים את העולם** והקב"ה שמח עמו כאלו ביום ההוא נוטע שמים וארץ. וזהו שכתוב (שם): 'לְנִטְעַ שְׁמַיִם וְלִיסַד אֶרֶץ'. ונסכם בדברי הגר"ח זצ"ל (נפה"ח, יד): "גם עתה בעת שאדם מישראל **עוסק בתורה** הק': משתלשל ונמשך שפעת אור וברכה, ממקור שרשה העליון, על כל העולמות, וגם הארץ האירה מכבודה ומתברכת, **ומביא הרבה טובה** ושפעת ברכה לעולם".

למה הדבר דומה, אנו יושבים בחדר מואר, הנורות מפיצות אור. בעבר היו אלה נורות ליבון, לאחר מכן פלורסנט, הלוגן, היום לד ומי יודע מה יהיה מחר. אבל מהיכן האור בא? התשובה תהיה מהאנרגיה שזורמת מחוטי החשמל. מהיכן היא מגיעה לשם? מתחנת הכוח, שבה לוקחים חומר והופכים אותו לאנרגיה. החומר שהיה בעבר: פחם, מזוט – נפט גולמי, היום – גז ובחלק מהמקומות אנרגיה אטומית. ברגע שתחנת הכוח מפסיקה לפעול, גם המנורות חדלות להאיר. **הילד הקטן חושב שהאור בא מהנורה בעצמה**, אין אפשרות להסביר לו את הטרנספורמציות הרבות שנעשו עד שהמנורה מאירה.

גם בעת בריאת העולם נעשו טרנספורמציות רבות מספור עד שהאותיות-הרוחניות של התורה הפכו לחומר הנראה לעין שאנו מכירים אותו. גם לימוד התורה יוצר אותן טרנספורמציות. האנרגיות שהאדם משקיע, מתוך כוונה טהורה בלימוד התורה, הופכות להיות אנרגיות שזורמות כלפי מעלה ומשם במשוב-חוזר אל כל הנבראים כולם.

חידושי תורה של תלמידי חכמים בוראים עולמות חדשים

עד עתה עסקנו בלימוד התורה שבכתב ובעל-פה, שניתנה למשה בסיני והועברה אלינו מדור לדור. אבל האדם המתייגע בתורה **מתחדשים לו חידושים**,

www.hybp.co.il כתובת האתר של ישיבת "אשרי האיש"

פירושים חדשים, הבנות חדשות, שאלות וקושיות, תשובות, תירוצים והסברים חדשים, שלא נאמרו ולא נכתבו לפני כן.

כתב בספר של"ה הק' (מס' שבועות פרק תורה אור): "ענין שהאדם **בחידושי תורה שמחדש, בורא עולמות חדשים**, כדאיתא בזוהר (ח"א ד, ב): [תרגום: רבי שמעון פתח, 'וְאֲשֵׁים דְּבְרֵי בְּפִיךָ' (ישעיה נא, טז) כמה יש לו לבן אדם לעמול בתורה יומם ולילה, בגלל שהקב"ה מקשיב לקולותיהם של אלו שעוסקים בתורה, ובכל מילה שמתחדשת בתורה – על ידי העמל בתורה – עושה רקיע אחד].

[תרגום: וכן מכל דיבור ודיבור של חכמת התורה, נעשים רקיעים העומדים בעמידה שלמה לפני עתיק יומין, והוא קורא להם [ה]שמים [ה]חדשים (ישעיה סו, כב) שמים מחודשים סתומות של סודות החכמה העליונה, וכל לו שאר דברי תורה שמתחדשים, עומדים לפני הקב"ה ועולים ונעשים 'ארצות החיים'].

כי כל העולמות שברא הקב"ה, היו באמצעות התורה, וזה שאמר (תהלים לג, ו): 'בְּדָבַר ה' שָׁמַיִם נִעֲשׂוּ וּבְרוּחַ ה' כָּל צְבָאִים'. ואפשר 'בדבר ה' רומז על תורה שבכתב הנקראת שמים, 'ורוח פיו' – תורה שבעל פה, 'וצבאם' – הם צבאות של מטה, הארץ וכל אשר עליה, וכולם הם צבא השמים".

הגר"ח זצ"ל בספר נפש החיים: (שער ד, פ"ב): "וכל שכן חידושין אמיתים דאורייתא המתחדשין ע"י האדם. אין ערוך לגודל נוראות נפלאות ענינם ופעולתם למעלה. שכל מלה ומלה פרטית המתחדשת מפי האדם. הקב"ה נשיק לה ומעטר לה. ונבנה ממנה עולם חדש בפני עצמו. והן הן 'השמים החדשים והארץ החדשה' שאמר הכתוב (ישעיה סו, כב)".

גם בתורת החסידות מופיע רעיון זה פעמים רבות: אחד מאבות החסידות הרה"ק רבי אלימלך מליז'נסק זיע"א כתב בספרו "נועם אלימלך" (ויצא, ד"ה ויעקב היה): "והצדיק בתורתו הקדושה הוא **בורא שמים חדשים** (ע"י הקדמת זוה"ק ד, ב). וכבר אמרתם הטעם שהצדיק יכול לבטל הדינים, הקב"ה גוזר והצדיק מבטל (מו"ק טז, ב), הוא מחמת שהגזירה נגזרה באיזה עולם **והצדיק עושה שמים חדשים**, ונמצא, לא היה הגזירה בזה העולם וממילא הגזירה בטילה!"

ציטוט נוסף (שם חוקת, ד"ה או יאמר): "**הצדיקים העוסקים בתורה** לשמה הם **בונים עולמות** כמ"ש (ישעיה נד, יג): 'וְכָל בְּנֵיךָ כו' אל תקרי בניך אלא בוניך (ברכות סד, א).

www.hybp.co.il כתובת האתר של ישיבת "אשרי האיש"

והעולמות נקראים חוק... רוצה לומר שצוה השם יתברך שנעסוק בתורה לשמה כדי לעשות חוקת היינו לבנות העולמות".

וחזר גם בפרי' כי תצא (ד"ה כי יקרא): "השי"ת ב"ה ברא ועשה את עולמו, ועושה בו כרצונו. ולעומת זה ברא השי"ת הצדיק שיכול לבטל גזירותיו (מו"ק טז, ב, הקדמת זוה"ק י, א) והנה איך אפשרי שיבטל הגזירות שכבר נגזרו בשמים בעולמות עליונים? אך הוא כאשר כתבנו כמה פעמים 'בְּדָבָר ה' שָׁמַיִם נִעְשׂוּ' (תהלים לג, ו) דהיינו **הצדיק** על ידי עסקו בתורה לשמה **ומחדש בה חידושים נעשו שמים חדשים**... ועושה מעשה בראשית ונמצא ממילא הגזירות בטלין שלא היו באותן העולמות שנבראו מחדש".

הגרי"א חבר זצ"ל שתורת הגרי"א בפיו כתב (אור תורה, אות מד): "**שבכל חידושי תורה שמחדש הצדיק בעולם הזה, עושה שמים חדשים וארץ חדשה**, שעל זה נאמר (ישעיה סו, כב): 'כִּי כַאֲשֶׁר הַשָּׁמַיִם הִתְחַדְּשׁוּ וְהָאָרֶץ הִתְחַדְּשָׁה אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה כֹּו', והוא ע"י חידושי תורה כמו שכתבתי בזה... 'נָאֵם ה'' (בראשית כב, טז). ר"ל על ידי הכל דיבור של התלמיד חכם, שגורם גם כן שהקב"ה אומר בשר ודם המחדשו, על ידי זה נברא בכל עת עולמות חדשים כמו בתחילה, שעל ידי מאמר פיו ית' נברא העולם".

הראנו אפוא את דעת התורה, על מהות העולם, על משמעות התורה, אל אופן קיום היקום, על מעמדם הנעלה של לומדי התורה ועמליה. הנגזר מכל זה, שכל העולם כולו ובראש ובראשונה היהודים צריכים להיות אסירי תודה ללומדי התורה, שבזכותם בא השפע לעולם, הביטחון למדינה, החוסן והבריאות וכל הטוב שקיים.

ומה נואלו אותם אנשים, שלא רק שהם כפויי טובה, אלא שהם מעליבים, פוגעים ומבזים תלמידי חכמים ועוד טוענים ברוב טפשותם, שהם מפרנסים ומגינים עליהם, ועליהם נאמר (משלי ל, כג): 'וְשִׁפְחָה כִּי תִירֶשׁ גְּבֻרָתָה'.

אבל מקובלים אנו מרבותינו, שככל שנתחזק אנו, באמונת אומן שהתורה היא "החמצן" של הבריאה, כך יעבור החיזוק גם לליבות כל ישראל ונזכה לזמן שעליו נאמר (ישעיה מ, ה): "וְרָאוּ כָּל בְּשָׂר יַחְדָּו כִּי פִי ה' דָּבָר", שכל הבריאה היא 'מוצא פי ה'', וממנו היא מתקיימת.

ח' עבודות אצל הקופאים, האא"י, הצי"ס וכל כלי יפא